

Erfgoed Brussel

35

Lente 2021

U

urban.brussels

**GEORGES HOUTSTONT
EN DE ORNAMENTENKOORTS
VAN DE BELLE ÉPOQUE**

4

Van het Parijse Louvre naar de Brusselse Congresskolom

HET NOUVEAU LOUVRE

De eerste sporen van de activiteiten van de Franse ornamentist in zijn geboortestad Parijs situeren zich op de grote werf van het *Nouveau Louvre* in de periode 1856-1861¹. Op initiatief van president Louis-Napoléon Bonaparte – de latere keizer Napoleon III – wordt in 1851 begonnen aan de verbinding van de Tuileries met het Louvre naar de plannen van architect Louis Visconti (1791-1853), die na zijn dood in 1853 wordt opgevolgd door Hector Lefuel (**AFB.1**).

De transformatie van het Louvre in het *Second Empire* is van een haast ongeziene schaal. Meer dan 3.000 werklieden zijn er dag en nacht aan de slag². Het gebouw wordt ingehuldigd in 1857, maar is dan verre van voltooid: de binnenaferwerking neemt nog vele jaren in beslag³. Het gebouw valt op door zijn uitzonderlijke decoratieve uitwerking.

In opdracht van architect Lefuel maakt fotograaf Edouard Baldus (1813-1889) foto's van de gebouwen en van alle gipsen modellen voor

de ontelbare ornamenten, reliëfs en beelden. Die foto's hebben in eerste instantie een documentaire waarde en worden gebruikt bij de registratie van de contracten per beeldhouwer. De meer dan 2.000 foto's worden op voorstel van Lefuel en met de steun van minister Achille Fould gebundeld in een vierdelig album dat in een beperkte oplage wordt aangeboden aan officiële en hoge instanties, aan buitenlandse monarchen en in een aantal bibliotheken wordt bewaard. De transformatie van het Louvre en zijn ornamentale sculptuur wordt via deze foto's en publicaties toegankelijk voor kunstenaars en architecten in het buitenland. In 1856 en 1857 worden foto's van Baldus in Brussel tentoongesteld op de *Exposition institué par l'Association pour l'Encouragement et le Développement des Arts Industriels en Belgique*⁴.

Architect Beyaert is alvast erg geïnteresseerd in deze foto's. In zijn privébibliotheek bewaart hij de vier volumes van *Photographies des sculptures du Palais du Louvre à Paris, Recueil de 313 pl. de statues, écussons, cariatides, ornements etc*⁵. Maar er is nog meer: hij bewaart ook een door hemzelf samengestelde en luxueus ingebonden

1. Isselin 2003: 69.

2. Poisson 2003 : 1877.

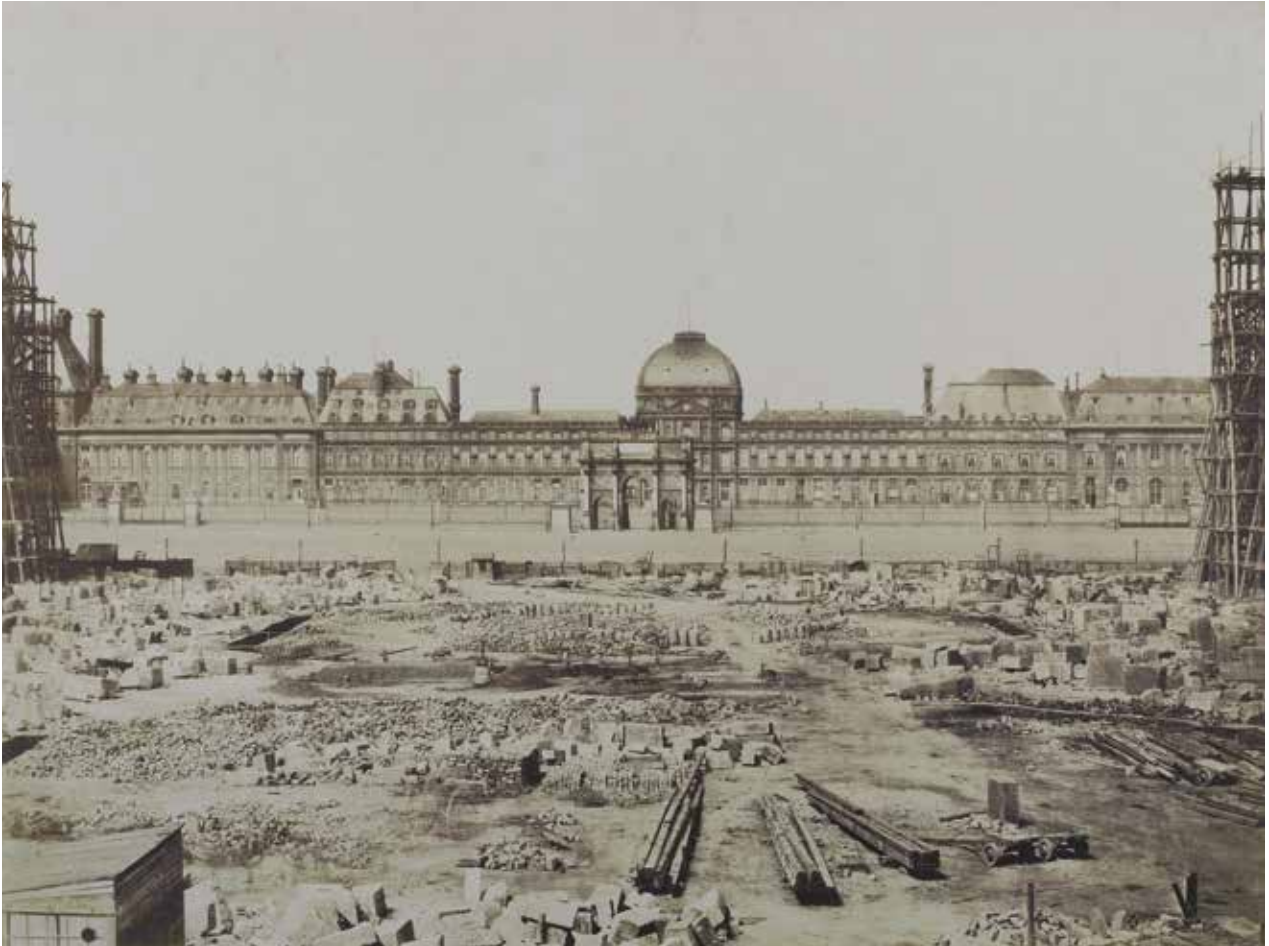
3. Poisson 2003 : 1884.

4. Malcom 1994: 56-59.

5. Beyaert 1895; 6 nr. 39. Zo leert ons de inventaris van de bibliotheek van Beyaert die geveild wordt in 1895. Vandaag is er één exemplaar bewaard in de KBR.

De Congresskolom gefotografeerd door Gilbert Radoux in 1859, kort na de inhuldiging, in *Inauguration de la colonne du congrès, septembre 1859*, ed. Bruylant-Christophe & Cie (© CIDEP).

AFB. 1
De werf van het Nouveau Louvre, foto door Edouard Baldus, gedateerd tussen 1850-1860 (Parijs, Musée Carnavalet- Histoire de Paris, nr. PH 2388).

selectie van foto's van gipsen modellen voor het Louvre onder de titel *Photographies des sculptures du palais du Louvre à Paris rassemblées par Henry Beyaert*⁶, waarvan we durven te veronderstellen dat die tot stand is gekomen in de aanloop naar zijn opdracht voor de Nationale Bank (AFB. 2).

Georges Houtstont is één van de meer dan 300 beeldhouwers en ornamentisten die aan de slag zijn op de werf van het Louvre. Slechts enkelen onder hen slagen erin hun naam verbonden te zien aan één of ander decor, de meesten werken er in alle anonimiteit. De namen van die *sans-grade* duiken enkel op in de afrekeningen van Lefuel⁷. De jonge ornamentist Georges Houtstont werkt er blijkens die rekeningen van 1856 tot 1861 op verschillende plaatsen⁸, tel-

kens in het gezelschap van andere collega's ornamentisten. Opvallend is zijn afwezigheid op de werf van het Louvre in het jaar 1859.

Die afwezigheid kan worden verklaard. Op 7 december 1858 bekomt *artiste-sculpteur* Houtstont van het Franse Keizerrijk een paspoort dat hem in staat stelt naar België te reizen en er voor één jaar te verblijven⁹. Stempels op dat visum wijzen erop dat hij toen wel degelijk naar Brussel kwam¹⁰.

Wat lokt de Franse ornamentist naar de Belgische hoofdstad? Alles wijst in de richting van de werf van de Congreskolom. Houtstonts aanwezigheid op die werf wordt later door architecten als Beyaert¹¹ en Cluysenaar¹² als 'referentie' vermeld.

6. KBR Pr. s.d.

7. *Histoire de la sculpture extérieure du Louvre. Les sculpteurs ornementistes*. <http://louvre.sculpturederue.fr/page290.html>

8. Isselin 2003: In 1856 aan de "passage de la Bibliothèque; grande voutes" (p. 59), in het eerste semester van 1857 aan de "Arcades du rez-de-chaussée des parties de façades du Vieux Louvre côté place Napoléon" (p. 63) in 1858 aan de "stalles des écuries de l'empereur" (p.65), in 1860 aan de "manège des Écuries de l'Empereur" (p. 66).

9. SAB, diverses 48, *Empire Français, Passe port à l'étranger*, 07.12.1858.

10. Tussen 14 en 26 mei 1859 maakte hij een korte uitstap van Brussel naar Valenciennes en terug.

11. ANBB, brief van Beyaert en Janssens aan de gouverneur van de Nationale Bank, 07.09.1862

12. ARA OW, Muziekconservatorium, dossier 144, Brief van Cluysenaar aan dhr. William, architect van het ministerie van Openbare Werken, 07.07.1873.

AFB. 2

Ornament met allegorie van de architectuur in het Parijse Louvre. Foto bewaard door architect Henri Beyaert in *Photographies des sculptures du palais du Louvre à Paris rassemblées par Henry Beyaert* (© KBR Prentenkabinet).

HOUSTONT 'INCOGNITO' OP DE WERF VAN DE CONGRESKOLOM

Op initiatief van minister Charles Rogier en met de steun van het parlement wordt in 1849 beslist een monument op te richten ter ere van het Nationaal Congres en de grondwet. De Congresskolom is een eerbetoon aan de jonge natie, haar grondwettelijke vrijheden en haar koning. De oprichting kadert in het populariseren van de grondwet en in het (her)bevestigen van haar waarden en betekenis in woelige tijden. De impact van het monument reikt veel verder dan zijn monumentale aanwezigheid in de hoofdstad en wordt mee bepaald door een breed verspreide visuele communicatie via prenten, herdenkingspenningen en bronzen miniatuurversies¹³.

De opdracht wordt na een wedstrijd toegewezen aan architect Joseph Poelaert. Poelaert is een oud-student van de Brusselse Academie die na zijn studies een periode in Parijs verblijft – vóór 1847 – waar hij naar verluidt in het atelier van architect Louis Visconti werkt¹⁴. Wanneer hij het ontwerp van de Congresskolom maakt, is hij in dienst van de Stad Brussel als tekenaar en inspecteur der gebouwen¹⁵. De Congresskolom is zijn eerste grote opdracht en een duidelijke uiting van eclecticisme, een stroming in de architectuur die in België vanaf het midden van de 19de eeuw doorbreekt met Poelaert als protagonist. Tussen de opdracht en de inhuldiging op 26 september 1859 liggen tien jaar vervuld met polemiek. Er is discussie over de ligging én de vorm van de kolom, maar ook en vooral over de aangewende materialen en hun kwaliteit. De

13. Huygebaert 2015: 10-39.

14. Martiny 1980: 11.

15. Condé Reis 2003: 452.

AFB. 3A
Ornamenten op de
Congreskolom. Houtstont
werkt er aan mee onder leiding
van Louis Melot (A. de Ville de
Goyet, 2019 © urban.brussels).

kolom is opgetrokken in verschillende soorten natuursteen. Voor de schacht kiest Poelaert een kristalsuikerwitte zandsteen afkomstig uit Herzogenrath (huidige Duitsland). Een keuze die vanwege de brokkelachtige structuur van bij het begin ter discussie staat en al vrij snel voor veel problemen zorgt¹⁶. Maar zoals Demanet in zijn *Guide pratique du constructeur* (1864) stelt, heeft een steensoort met een lichte kleur het voordeel dat de lijnen van de architectuur en de ornamenten beter tot hun recht komen dan bij een donkere steensoort. De kleur van de steen is daarom van groot belang en het is aan de architect om die keuze te maken¹⁷. De kolom staat op een sokkel in hardsteen en is opgebouwd uit drie gecanneleerde segmenten die van elkaar gescheiden worden door ringen waarop decoratie is aangebracht. Het iconografisch programma van de beelden – zowel in brons als in steen – staat uiteraard in het teken van de fundamentele vrijheden uit de grondwet en brengt hulde aan de nijverheid en landbouw en aan de wetenschappen en kunsten. De 47 meter hoge zuil wordt bekroond door het beeld van de constitutionele monarch Leopold I.

De negen jaar aanslepende werf, met Théodore Melot¹⁸ als aannemer van de ruwbouw, brengt vele honderden arbeiders op de been. Hun namen zijn vereeuwigd in een pamflet van auteur Stappaerts dat bij de inhuldiging wordt uitgegeven¹⁹ (AFB. 3A).

Voor de deelname aan het beeldenprogramma woedt een intense concurrentiestrijd onder Belgische kunstenaars. Er wordt beroep gedaan op de meest gerenommeerde beeldhouwers. Hofbeeldhouwer Guillaume Geefs (1805-1883) maakt het bekronende beeld van koning Leopold I en de omringende bronzen beelden zijn het werk van Jozef Geefs (1808-1885), Charles-Auguste Fraikin (1817-1893) en Eugène Simonis (1810-1882); de laatste is ook de auteur van het ringvormig reliëf onderaan de zuil met allegorieën van de negen provincies.

De ornamentale sculptuur wordt toegewezen aan Louis Melot. Het is onder zijn toezicht dat er op de werf ook buitenlandse arbeiders actief zijn. De medewerking van niet-Belgische kunstenaars aan dit nationale monument veroorzaakt nogal wat commotie en geeft zelfs aanleiding tot een debat in de Kamer van volksvertegenwoordigers op 12 mei 1859. Charles Rogier, die als minister van binnenlandse zaken zelf het initiatief had genomen tot de oprichting en wiens interventie herhaaldelijk nodig is om het monument af te krijgen, pareert de kritiek:

“Pour la sculpture de la pierre, j’ai appris qu’on avait aussi réclamé contre l’emploi d’ouvriers étrangers. L’artiste chargé au début de diriger les travaux de sculpture en pierre est un ouvrier praticien qui s’est beaucoup occupé de ces sortes de travaux à Paris. Ce travail a fait l’objet

16. Houbart 2005: 23, 28.

17. Demanet 1864: 62. In een overzichtstabel somt Armand Demanet de meest gebruikte natuurstenen op, de Congreskolom wordt vernoemd op p. 70. (met dank aan Lode De Clercq)

18. Poelaert werkt in de periode 1863-1865 samen met dezelfde aannemer aan de bouw van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Laken, ARA OW, Onze lieve-Vrouwekerk Laken, dossier 82, *Procès Verbal de réception*, 16.11.1865.

19. Stappaerts 1859.

20. “Voor de sculptuur van steen, heb ik vernomen dat er ook protest is tegen de aanwezigheid van buitenlandse arbeiders. De kunstenaar die aan het begin werd belast met het leiden van het beeldhouwwerk in steen is een arbeider-praticien die veel van dergelijke werken heeft uitgevoerd in Parijs. Dit werk is het onderwerp geweest van een aanneming en men kan daarbij niet opletten dat de aannemer alleen maar een beroep zou doen op Belgische arbeiders. (...) Voor wat kunst betreft en ook in andere kwesties, kunnen wij zonder vrees een beetje kosmopolitisch zijn. Ik hou van de kunstenaars van mijn land, ik ben fier op hun talent, hun succes, maar het is voor mij onmogelijk een systeem te aanvaarden dat buitenlandse kunstenaars uitsluit. Ik denk dat de gevoelens van de Kamer te verheven zijn om zich te associëren met een dergelijke vijandigheid jegens talentvolle mannen die een arbeid kunnen leveren die beter is dan wat er in ons land wordt uitgevoerd. Als er in dat opzicht bepaalde verwijten zijn gemaakt ten aanzien van de kolom, dan zijn die volkomen onterecht. De kunstenaars die de kolom hebben ontworpen, de architect, de beeldhouwers zijn Belgen. Het lijkt mij dat dat moet volstaan.” Plenum. be, Belgische kamer van volksvertegenwoordigers, zitting van mei 1859, (https://sites.google.com/site/bplenium/proceedings/1859/k00052605/k00052605_00)

21. Louis Melot is de naam die wordt vermeld door Félix Stappaerts 1859. Ook in Meirsschaut 1900. De naam Melot wordt ook vermeld in het Fonds Charles Rogier bewaard in het ARA, nr. 451, "Rapports et notices sur l'achèvement de la Colonne du Congrès à Bruxelles (1853-1870)". In de correspondentie wordt melding gemaakt van Monsieur Melotte (verschillende schrijfwijzen). Of er hier sprake is van verwantschap met Théodore Melot – de aannemer die instond voor de bouw van de Congresskolom – is niet duidelijk. Evenmin is duidelijk wat de eventuele verwantschap is met beeldhouwer Egide Melot (1816-1885), die heel wat monumentale sculptuur in de hoofdstad op zijn naam heeft staan. De schrijfwijze wisselt: Melot of Mélot.

22. ARA, Fonds Charles Rogier, nr. 451, Rapports et notices sur l'achèvement de la Colonne du Congrès à Bruxelles (1853-1870). Met dank aan Stefan Huygebaert voor de informatie.

23. ANBB, Brief van Beyaert aan de gouverneur van de Nationale Bank, 07.07.1862.

24. Conde Reis 2003: 452.

25. Stappaerts 1859, Stappaerts 1860.

26. "De heer Louis Melot was verantwoordelijk voor alle ornamenten van de kolom en de modellen voor de balustrade, de deuren etc. Het was een moeilijke missie die ernstige studie vergde. We bevestigen dat het onmogelijk was om het meer gewetensvol en met meer talent te doen. Iedereen is het er over eens dat dit zo interessante deel van het monument onberispelijk is". Stappaerts 1859: 11.

27. Supplément au Livre d'Or de l'Ordre de Léopold 1861: 142.

28. Er bestaat enige verwarring over de naam: in het boek van Stappaerts komt de naam van Hardenberg voor onder de medewerkers van Louis Melot en in de Almanak van 1857 staat alleen Van Haerdenberg geregistreerd.

29. Stappaerts 1859, Stappaerts 1860.

30. Archives Nationales Parijs, F/21/1754. Dat blijkt uit de betalingen voor zijn werken aan het Louvre die lopen van maart 1856 tot juni 1857 en die hervatten van september 1860 tot januari 1861.

AFB. 3B
Gipsmodel voor de ornamenten op de Congresskolom
(©CIDEP).

*d'une entreprise, et l'on n'a pu prescrire à l'entrepreneur l'emploi exclusif d'ouvriers belges. (...) En matière d'art comme en d'autres matières, nous pouvons sans crainte être un peu cosmopolites. J'aime les artistes de mon pays, je suis fier de leur talent, de leurs succès, mais il m'est impossible d'admettre un système qui consisterait à exclure tout ce qui est artiste étranger. Je pense que la Chambre a des sentiments trop élevés pour s'associer à une sorte d'hostilité mesquine contre les hommes de talent qui pourraient nous apporter des travaux plus parfaits que ceux qui s'exécutent dans notre pays. En fait si sous ce rapport l'on a adressé à la colonne certains reproches, ils sont parfaitement injustes. Les artistes qui ont conçu la colonne, l'architecte, les sculpteurs sont Belges, il me semble que cela doit suffire."*²⁰

De buitenlandse arbeiders waarop in dit kamerdebat wordt gezinspeeld, worden niet bij naam genoemd, maar zonder enige twijfel is Georges Houtstont er één van. Het debat heeft plaats in mei 1859, slechts enkele maanden vóór de inhuldiging die voorzien is voor september van datzelfde jaar.

Louis Melot²¹ wordt geconfronteerd met veel vertraging en kan pas vanaf 1857 met de ornamentale sculptuur aan de slag²². Hij zet alle middelen in om de achterstand in te halen en het is ongetwijfeld in die context dat hij de hulp inroept van ervaren Parijse ornamentisten zoals Houtstont. Samen met Houtstont gaat ook

de Parijse kunstenaar Monjon aan de slag²³. Mogelijk heeft architect Joseph Poelaert, die vertrouwd is met de architectuurpraktijk in Parijs²⁴, een rol gespeeld in het zoeken naar geschikte ornamentisten. Het blijft raden naar de argumenten die nodig waren om Houtstont van de werf van het Louvre weg te lokken. Maar het is goed mogelijk dat de Fransman hierin een opportuniteit zag om – tijdelijk – zijn vakkundigheid in de Belgische hoofdstad in te zetten.

Naar aanleiding van de inhuldiging volgt in 1859 een publicatie over de Congresskolom²⁵. Er is veel lof voor het ornamentale werk van Louis Melot:

*"M. Louis Melot a été chargé de tous les ornements de la colonne et des modèles pour la balustrade, les portes etc. C'était là une mission difficile et qui exigeait de sérieuses études. Nous affirmons qu'il était impossible de s'en acquitter avec un soin plus consciencieux et avec plus de talent. Tout le monde s'accorde à reconnaître que cette partie si intéressante du monument est irréprochable."*²⁶ (AFB. 3B)

Voor zijn bijdrage aan de Congresskolom ontvangt Louis Melot in oktober 1859 de eervolle titel van ridder in de Leopoldsorde²⁷. Verschillende andere medewerkers krijgen op aansturen van minister Rogier een medaille van de koning. Onder hen ook een medewerker van Louis Melot, de ornamentist Gustave van Hardenberg (Van Haerdenberg?)²⁸.

Omdat de Congresskolom een bij uitstek Belgische aangelegenheid moest zijn waar het vakmanschap van Belgische arbeiders en het talent van Belgische kunstenaars wordt tentoongespreid, blijft in de publicaties van Stappaerts elke buitenlandse bijdrage onvermeld. Noch Houtstont noch Monjon komen in de lijst voor²⁹.

Bij de Belgische architecten, daarentegen, is de aanwezigheid van de buitenlandse kunstenaars en in het bijzonder van de Parijse ornamentist Georges Houtstont op 's lands belangrijke nationale werf niet onopgemerkt gebleven.

Op het moment van de inhuldiging van de Congresskolom is Houtstont terug in Parijs, waar hij van 1860 tot 1861 opnieuw aan de slag is op de werf van het Louvre³⁰.

Hoofredactie

Stéphane Demeter

Redactiecomité

Okke Bogaerts, Stéphane Demeter, Paula Dumont, Griet Meyfroots, Valérie Orban en Cecilia Paredes

Redactiesecretariaat

Paula Dumont, Cecilia Paredes

Coördinatie dossier

Paula Dumont, Griet Meyfroots

Coördinatie iconografie

Paula Dumont, Griet Meyfroots

Auteurs/redactionele medewerking

Linda Van Santvoort

Nalezing

Koenraad Raeymaekers en de leden van het redactiecomité

Vertaling

Linguanet

Eindredactie Nederlands

Okke Bogaerts, Paula Dumont

Eindredactie Frans

Cecilia Paredes, Stéphane Demeter

Vormgeving en ontwerper van de maquette

Polygraph'

Druk

db Group.be

Verspreiding en abonnementenbeheer

Cindy De Brandt, Brigitte Vander Bruggen
bpeb@urban.brussels

Bedankingen

Lode De Clercq, mevr. Deconinck, voorzitter van het Hof van Cassatie, Davy Depelchin, Xavier Duquenne (†), Jules Huysmans, Christophe Loir, Daniel Menchior, Griet Meyfroots, Laura Porcu, Frederik Tinck, Tom Verhofstadt, Bénédicte Verschaeren, Pierre-Yves Villette

Verantwoordelijke uitgever

Bety Waknine, Directeur-generaal, urban.brussels (Gewestelijke Overheidsdienst Brussel Stedenbouw en Erfgoed) Kunstberg 10-13, Brussel

De artikelen zijn gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteurs. Alle rechten voor het reproduceren, vertalen of herwerken zijn voorbehouden.

Contact

urban.brussels
Directie Kennis en Communicatie
Kunstberg 10-13, 1000 Brussel
www.urban.brussels
bpeb@urban.brussels

Herkomst van de foto's

Mochten er ondanks onze inspanningen om alle reproductierechten te betalen toch nog gerechtigden zijn die niet gecontacteerd werden, dan worden zij verzocht zich kenbaar te maken bij de Directie Cultureel Erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Erfgoed Brussel reeds verschenen

001 - November 2011
Terug naar school

002 - Juni 2012
De Hallepoort

003-004 - September 2012
De kunst van het bouwen

005 - December 2012
Hôtel Dewez

Extra nummer 2013
Het erfgoed schrijft onze geschiedenis

006-007 - September 2013
Brussel, m'as-tu vu?

008 - November 2013
Industriële architectuur

009 - December 2013
Parken en tuinen

010 - April 2014
Jean-Baptiste Dewin

011-012 - September 2014
Geschiedenis en herinnering

013 - December 2014
Cultusgebouwen

014 - April 2015
Zoniënwoud

015-016 - September 2015
Ateliers, fabrieken en kantoren

017 - December 2015
Stadsarcheologie

018 - April 2016
De Gemeentehuizen

019-020 - September 2016
Stijlen gerecycleerd

021 - December 2016
Victor Besme

022 - April 2017
Art nouveau

023-024 - September 2017
Natuur in de stad

025 - December 2017
Conservatie op de steigers

026-027 - April 2018
Kunstenaarsateliers

028 - September 2018
Het Erfgoed, dat zijn wij!

Extra nummer - 2018
De restauratie van een uitzonderlijk decor

029 - December 2018
Historische Interieurs

030 - April 2019
Beton

031 - September 2019
Een plaats voor kunst

032 - December 2019
De straat anders bekeken

033 - Lente 2020
Lucht, warmte, licht

034 - Lente 2021
Kleuren en texturen

Alle artikels kunnen
geraadpleegd worden op
www.erfgoed.brussels

Lijst met afkortingen

AKG – Archief Kasteel van Gaasbeek
AKP – Archief Koninklijk Paleis
ARA – Algemeen Rijksarchief (Brussel)
GASG- Gemeentearchief Sint-Gillis
CIDEP Centre d'information, de documentation et d'étude du patrimoine
CIVA – Centre international pour la ville, l'architecture et le paysage
KBR Koninklijke Bibliotheek
KIK-IRPA – Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium / Institut royal du Patrimoine artistique
KMKG – Museum Kunst & Geschiedenis
KMSKA - Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van Antwerpen
KMSKB – Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
NBB – Nationale Bank van België
SAB – Stadsarchief Brussel

ISSN

2034-5771

Wettelijk Depot

D/2021/6860/009

Cette revue paraît également en Français sous le titre « Bruxelles Patrimoines ».

urban.brussels zet resoluut in op de kennismaatschappij en wil met zijn publiek een moment van introspectie en expertise delen over de stedelijke thema's van vandaag. De pagina's van *Erfgoed Brussel* bieden het stedelijk erfgoed in al zijn diversiteit een forum voor open en pluralistische reflectie. Dit nummer is volledig gewijd aan een monografie over de beeldhouwer-ornamentist Georges Houtstont. Deze 'nobeles onbekende' werkte in de luwte samen met de grote namen uit de Belgische architectuur van zijn tijd aan een indrukwekkend aantal openbare gebouwen en monumenten en had zo een belangrijk aandeel in de transformatie van Brussel, op het einde van de 19de eeuw.

Bety Waknine,
Directeur-generaal

U

15 €

ISBN 978-2-87584-198-8